

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/41/2022
Identifikačné číslo spisu:	6419203667
Dátum vydania rozhodnutia:	31.03.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:6419203667.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Jany Haluškovej, vo veci starostlivosti o maloletú O. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom Č. XXX/XX, XXX XX I., zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Štiavnica, pracovisko Žiar nad Hronom, ul. SNP 122 a B. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom Č. XXX/XX, XXX XX I., deti navrhovateľky U. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom Č. XXX/XX, XXX XX I., zastúpenej Mgr. et. Mgr. Líviou Šouc Kostovou, advokátkou so sídlom Pod Donátom 5, 965 01 Žiar nad Hronom a odporcu W. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom Č. XXX/XX, XXX XX I., t. č. B., R. XXXX, T. D., L. T., I., zastúpeného PARA advokáti, s. r. o. so sídlom Gagarinova 10A, 821 05 Bratislava, IČO: 47 258 969, o úpravu rodičovských práv a povinností v konaní o rozvod manželstva, vedenej na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 24P/41/2019, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16CoP/23/2020 zo dňa 21. januára 2021 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 21. apríla 2020 rozviedol manželstvo navrhovateľky a odporcu, maloleté deti z manželstva pochádzajúce B., nar. XX.XX.XXXX a O., nar. XX.XX.XXXX zveril do osobnej starostlivosti matky U. O., ktorá je zároveň oprávnená mal. deti zastupovať a spravovať ich majetok v bežných veciach. Otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu mal. B. výživným vo výške 250,- eur mesačne a na výživu mal. O. výživným vo výške 170,- eur mesačne, počnúc právoplatnosťou jeho rozhodnutia vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky mal. detí. Styk otca s maloletými deťmi neupravil. Rozhodol, že žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov konania.

1.1. Súd prvej inštancie vychádzal z článku 5 a z ustanovení § 24 ods. 1, § 62 ods. 1, 2, 4, 5, § 65 ods. 1 a § 75 ods. 1 Zákona o rodine.

1.1.1. Zverenie mal. detí do osobnej starostlivosti matky, ktorá ich bude zastupovať a spravovať ich

majetok v bežných veciach okresný súd odôvodnil názorom maloletých, ktoré počas sociálneho šetrenia uviedli, že chcú zostať u matky a tým, že matka maloletých už len vzhľadom k tomu, že ich otec dlhodobo pracuje v Kanade, zabezpečuje každodennú starostlivosť o maloleté na požadovanej úrovni. Takéto rozhodnutie je v záujme mal. detí a ich ďalšej nerušenej výchovy.

1.1.2. Rozhodnutie o výške vyživovacej povinnosti zdôvodnil okresný súd odôvodnenými potrebami maloletých a možnosťami a schopnosťami ich rodičov zdôrazniac zásadu rovnakej životnej úrovne rodičov a ich maloletých detí. Vychádzal z pravidelných mesačných výdavkov na mal. B. vo výške spolu 496,50 eur, pozostávajúcich z nákladov na stravu doma 150,- eur a na dobýjaciú stravovaciu kartu na obedy v škole 1,- euro, na bývanie 46,50 eur, oblečenie a obuv 60,- eur, na hygienické potreby 30,- eur, telefón 20,- eur, vreckové 50,- eur, cestovné do školy 50,- eur, ZRPŠ 1,- euro, preukaz študenta ISIC 2,- eurá, na výdavky na stužkovú 6,- eur, školské pomôcky 10,- eur, voľnočasové aktivity 10,- eur, školský výlet 60,- eur a na mal. O. 327,67 eur pozostávajúce z výdavkov na stravu doma 150,- eur, bývanie 46,50 eur, oblečenie a obuv 50,- eur, hygienické potreby 20,- eur, lieky a vitamíny 20,- eur, telefón 10,- eur, školské aktivity 10,- eur, školské pomôcky 5,- eur, ZRPŠ 1,- euro, voľnočasové aktivity 4,17 eur, sprej na astmu 6,- eur. Matka detí, ktorá si svoju vyživovaciu povinnosť plní najmä osobnou starostlivosťou a starostlivosťou o domácnosť, ako aj poskytovaním vecných plnení (bývanie), pracuje ako ošetrovateľka v C. U. J. v I.Á. so základnou mzdou 730,- eur mesačne. Súčasne poberá rodičovský príspevok na obidve maloleté deti vo výške cca 44,- eur a uplatňuje si daňový bonus vo výške 45,- eur. Svoje mesačné náklady matka vyčíslila ako náklady na stravu 100,- eur, bývanie 46,50 eur, oblečenie a obuv 20,- eur, hygienické potreby 30,- eur, lieky a vitamíny 20,- eur, telefón 40,- eur, pohonné hmoty 150,- eur, splátku hypotéky 164,- eur. Rozdiel medzi príjmami a výdavkami matke pomáhajú vyrovnáť jej rodičia. U otca okresný súd konštatoval, že si svoju vyživovaciu povinnosť plní najmä poskytovaním vecných plnení (bývanie - mal. deti aj s matkou žijú v byte vo výlučnom vlastníctve otca, a tak navrhovateľka nemusí vynakladať fin. prostriedky na jeho zabezpečenie, stravovanie, odievanie, hygiena) a hradí aj všetky náklady na uspokojovanie ostatných potrieb maloletých (náklady na zdravotnú starostlivosť, náklady spojené so vzdelávaním, ako aj náklady na mimoškolské aktivity a záľuby). Preukázané bolo, že otec pracuje v Kanade ako obsluha CNC stroja. V zmysle jeho pracovnej zmluvy zo dňa 10.04.2018 so zamestnávateľom B. D. Y. by mal pracovať 35 hodín v týždni so mzdou 22,20 CAD za hodinu. Podľa potvrdenia o príjme otec dosiahol roku 2018 hrubý príjem 25.051,14 CAD a daňové zrážky 3.318,08 CAD, rozdiel je 21.733,06 CAD, čo pri použití konverzného kurzu platného k 31.12.2018 (1 € = 1,5605 CAD) činí 13.926,98 eur. V roku 2019 mal otec hrubý príjem 38.023,14 CAD a daňové zrážky 5.583,69 CAD, takže po odpočítaní dane, penzie a poistenia v nezamestnanosti čistý príjem otca činí 30.042,25 CAD, čo je pri použití konverzného kurzu platného k 31.12.2019 (1 € = 1,4598 CAD) 20.579,70 eur. Z uvedeného okresný súd ustálil čistý mesačný príjem otca 2.503,52 CAD, t. j. 1.714,98 eur. Pri použití konverzného kurzu platného ku dňu rozhodnutia okresného súdu 1 € = 1,4598 CAD bol čistý mesačný príjem otca 1.626,40 eur. Súd prvej inštancie konštatoval, že otec maloletých má v Kanade mesačné výdavky na bývanie 800,- CAD (t. j. 546,71 €), na stravu 500,- CAD (t. j. 341,59 €), cestovné 200,- CAD (t. j. 136,68 €), telefón 100,- CAD (t. j. 68,34 €), spolu 1.600,- CAD (t. j. 1.093,42 €). Dňa 08.11.2019 si otec detí kúpil motorové vozidlo 2011 DODGE AVENGER za kúpnu cenu 4.871,- CAD, ktorá pri použití konverzného kurzu platného k tomuto dňu (1 € = 1,4561 CAD) predstavuje 3.345,24 eur. Okresný súd zdôraznil, že každý rodič má povinnosť v prvom rade zabezpečiť výživu svojich detí a až následne má právo využiť zostávajúce finančné prostriedky na uspokojenie svojich vlastných potrieb (z uvedených dôvodov neprihliadal na výdavky rodičov, ktoré nie sú nevyhnutné ako napr. výdavky na telefóny, na kúpu motorového vozidla, prípadne na splácanie úverov). Vychádzajúc z priority výživného, ktoré má prednosť pred uspokojovaním vlastných potrieb rodiča a s prihliadnutím na odôvodnené potreby mal. detí súd prvej inštancie určil výživné pre mal. B. sumou 250,- eur mesačne a pre mal. O. 170,- eur mesačne. Zohľadnil pritom potreby a nároky mal. detí, ktoré však vzhľadom na majetkové a sociálne pomery ich rodičov musia byť prispôbené ich životnej úrovni. Vzhľadom k tomu, že si navrhovateľka vyživovaciu povinnosť plní inými formami, najmä v dôsledku dlhodobého pobytu otca v cudzine zabezpečovaním osobnej starostlivosti o mal. deti, otcovi, ktorému mal. deti neboli zverené do osobnej starostlivosti, okresný súd určil povinnosť platiť výživné vo výške, ktoré pokrýva väčšiu časť nákladov na mal. deti. Nevyhovel ale návrhu navrhovateľky na určenie výživného v ňou požadovanom rozsahu. Aj navrhovateľka sa totiž musí podieľať aj na úhrade nákladov mal. detí, ktoré už nie sú útleho veku a nie je

možné všetky náklady preniesť na otca. Pri rozhodovaní súd prvej inštancie zohľadnil aj pravidlo, že určenie výšky výživného pre mal. dieťa nesmie presahovať možnosti a schopnosti povinného rodiča. Treba dbať na zásadu, že určené výživné rodičom musí byť zásadne schopný plniť, keď je potrebné do úvahy vziať jeho nevyhnuté výdavky. Znamená to, že stanovené výživné nesmie vytvárať u povinného rodiča stav osobného materiálneho deficitu.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 21. januára 2021 sp. zn. 16CoP/23/2020 potvrdil (I. výrok) odvolaním otca napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o zverení mal. detí B., nar. 09.07.2003 a O., nar. 02.09.2009 O. do osobnej starostlivosti matky U. O., nar. 22.11.1981, ktorá je oprávnená maloleté deti zastupovať a spravovať ich majetok v bežných veciach, vo výroku o uložení povinnosti otcovi W. O., nar. XX.XX.XXXX povinnosti platiť výživné na maloletú B., nar. XX.XX.XXXX sumou 250,- eur a na maloletú O., nar. XX.XX.XXXX sumou 170,- eur vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky maloletých detí od právoplatnosti rozhodnutia a vo výroku o trovách konania. Vo výroku, ktorým okresný súd styk otca s maloletými deťmi neupravil, rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (II. výrok). Zrušil neodkladné opatrenie nariadené Okresným súdom v Žiari nad Hronom č. k. 24P/41/2019-150 zo dňa 16.03.2020 (III. výrok), vo výroku, ktorým bolo manželstvo rozvedené, zostáva rozsudok okresného súdu nedotknutý (IV. výrok) a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania (V. výrok).

2.1. K odvolacej námietke otca týkajúcej sa zastupovania maloletých detí a správy ich majetku v bežných veciach matkou odvolací súd uviedol, že rozhodnutie o výkone rodičovských práv matky v bežných veciach maloletých detí zodpovedá zistenému skutkovému stavu. Otec vzhľadom na geografickú vzdialenosť a časový posun nemá možnosť byť fyzicky prítomný alebo dosiahnuteľný pri zabezpečovaní vecí každodenných a bežných potrieb maloletých detí. Otec neuviedol, ako a kedy sa podieľa alebo chce podieľať na konaní a rozhodovaní v bežných veciach detí, čo sú činnosti obvykle vykonávané a spojené s prítomnosťou rodiča a detí v spoločnej domácnosti. Domácnosť, v ktorej sa zdržujú maloleté deti, je domácnosťou matky, nie otca, ktorý dlhodobo žije v cudzine a svoje návštevy domácnosti doteraz obmedzoval vždy len na niekoľko dní v roku. Súdna rozhodnutie rešpektuje, že v bežných veciach starostlivosti o maloletých jeden z rodičov obvykle deleguje výkon práv na toho rodiča, ktorý rodičovské právo v skutočnosti reálne, prakticky, účelne a hospodárne vykonáva. Rodičom reálne vykonávajúcim rodičovské práva je v posudzovanej veci nesporne matka, ktorej boli z toho dôvodu maloleté deti zverené do osobnej starostlivosti. Výkon obvyklých rodičovských práv súvisí so zverením maloletých detí jednému z rodičov a nedá sa dlhodobo, prípadne až do dovŕšenia plnoletosti detí, vykonávať iba prostredníctvom technických zariadení umožňujúcich prenos informácií. Napokon, aj počas úpravy styku rodič, ktorému dieťa nie je zverené do osobnej starostlivosti, vykonáva svoje rodičovské právo v takých bežných veciach, ktoré sú pri realizácii styku obvyklé. Odvolací súd zdôraznil, že výkon rodičovských práv predpokladá aj v prípade bežných vecí dohodu oboch rodičov. Otec poukazoval na to, že v bežných veciach sa vzájomné zastupovanie a prípadne duplicita predpokladá. Potom ale podľa odvolacieho súdu nie je zrejmé, ako by si rodičia riešenie konkrétnych situácií ich maloletých detí odsúhlasovali, ani to, ako by otec svoje práva v bežných veciach vykonával. Pri uplatnení rodičovských práv nie je vylúčené, že to, čo jeden z rodičov považuje za bežnú vec, druhý rodič považuje za vec podstatnú. Ak sa rodičia nevedia dohodnúť a dotknutý rodič požiada súd o schválenie úkonu, bude rodičovské právo predmetom posúdenia.

2.2. K odvolateľom namietanej výške výživného odvolací súd, po zopakovaní a doplnení dokazovania na pojednávaní uviedol, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je aj v tejto časti vecne správne. Podľa potvrdenia o príjme zamestnávateľa matka vykonávala prácu sanitára a za obdobie 07/2020 až 12/2020 mala priemerný čistý mesačný príjem 811,60 eur. Matka mala pracovný pomer na dobu určitú, do polovice roka 2021. Otec posielal výživné po 100,- eur na každé dieťa, hoci rozsudok nadobudol predbežnú vykonateľnosť od 13.05.2020. V decembri poslal spolu s výživným navyše sumu 100,- eur na kúpu vianočného darčeka pre deti. Podľa potvrdenia od zamestnávateľa B. D. Y. mal otec v roku 2020 príjem zo mzdy 35.513,27 CAD, čo zodpovedá ku dňu 19.01.2021 sume 1.920,10 eur. Otec predložil potvrdenie z colného konania o zaslaní počítača pre B. v hodnote cca 800,- eur. Právny zástupca otca tvrdil, že otcovi sa zvýšili výdavky na bývanie z 800,- na 1.200,- CAD, pretože už nemohol obývať jednu izbu a prenajíma si malý jednoizbový byt. Celkové náklady otca sa zvýšili na

2000,- CAD. Otec spláca pôžičku, ktorú si zobral na úhradu poplatkov súvisiacich s predĺžením pobytu v Kanade. Kontakt otca s maloletými deťmi je sporadický alebo žiadny, deti odmietajú s otcom komunikovať. Vzhľadom na svoje pomery otec navrhol výživné upraviť na sumu 150,- eur pre staršiu dcéru a na 100,- eur na mladšiu dcéru. Odvolací súd konštatoval, že príjem otca v súčasnosti prevyšuje dvojnásobok príjmu matky. Otec zdôraznil, že matke s maloletými deťmi zabezpečuje bezplatné bývanie z dôvodu, že bývajú v byte v jeho vlastníctve. Ide o byt, ktorý je zaťažený hypotékou a záložným právom banky. Matka však znáša splátky hypotéky, na ktorých sa má podieľať otec, keďže ide o taký výdavok na bývanie detí, ktorý sa rovnako týka každého z rodičov. Na zvyšujúce sa výdavky otca ako povinného rodiča odvolací súd nemal dôvod prihliadnuť, pretože odôvodnené výživné na potreby maloletých detí má prednosť. Mal. B. je blízko pred dovŕšením plnoletosti, navštevuje strednú školu mimo miesta bydliska a O. navštevuje 2. stupeň základnej školy. Odvolací súd zdôraznil, že otec je povinný vynaložiť primerané úsilie na zadováženie si príjmov tak, aby bol schopný určené výživné včas a riadne plniť. V tej súvislosti odvolací súd poukázal na to, že otec pracuje ako robotník v strojárskom priemysle pri obsluhu CNC stroja v cudzine, hoci na Slovensku je tiež rozvinutá strojárka automobilová výroba s možnosťou primeraného zárobku.

2.3. Rozhodnutie o tom, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd odôvodnil poukazom na § 52 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“).

3. Proti I. výroku rozsudku odvolacieho súdu (ktorý označil nesprávnym dátumom vyhotovenia 08.12.2020 namiesto správneho 21.01.2021, čo však v spojení s jeho označením aj ďalšími údajmi nemá vplyv na identifikáciu rozhodnutia, proti ktorému dovolaniu smeruje, pozn. dovolacieho súdu) podal odporca - otec maloletých detí dovolanie z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku (ďalej tiež „CSP“) navrhnuť, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Za rozporný s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu (uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/61/2011 publikovaným ako R 55/2012) otec maloletých detí (ďalej aj „dovolateľ“) označil výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým určil, že matka je oprávnená zastupovať a spravovať majetok maloletých v bežných veciach, pričom otec na takéto konanie oprávnený nie je. Zdôraznil, že on ako rodič nebol rodičovských práv pozbavený ani v nich nebol obmedzený, resp. tieto mu neboli pozastavené. V zmysle označeného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rodičovské práva a povinnosti, teda aj právo zastupovať svoje maloleté dieťa a spravovať jeho majetok majú obaja rodičia. Rodičovské práva a povinnosti vykonáva len jeden z rodičov v prípadoch predpokladaných v § 28 ods. 3 Zákona o rodine. Od zásahov do rodičovských práv a povinností treba podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dôsledne odlišovať úpravu rodičovských práv a povinností podľa § 24 ods. 1 Zákona o rodine. Rodičovské práva a povinnosti ostávajú obom rodičom zachované aj po rozhodnutí súdu, ktorým bolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti jednému z rodičov. Tento názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bol podľa dovolateľa aplikovaný aj v rozhodovacej činnosti ostatných senátov, napr. v uzneseniach sp. zn. 5ECdo/2/2015, 3/2015, 4/2015.

3.2. Rozhodnutie o výživnom podľa názoru otca záviselo od vyriešenia otázky, či otcom dosahovaný príjem v Kanade možno aplikovať na slovenské pomery, ak náklady na život v Kanade sú podstatne vyššie ako náklady na život v Slovenskej republike. S odkazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/88/2017 zverejnené ako judikát č. R 65/2018 dal otec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na zváženie, či uvedené rozhodnutie možno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, alebo či otcom nastolenú dovolaciu otázku možno podriadiť pod dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP ako otázku, ktorá ešte nebola v rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu posudzovaná. Na odôvodnenie tejto časti dovolania otec uviedol, že jeho príjem je potrebné posudzovať podľa životných nákladov v mieste jeho bydliska, poukázal napr. na zvýšené výdavky na bývanie, keď za prenájom jednej izby hradil v prepočte 560,- eur, za čo si v Slovenskej republike možno zaobstarať priestranný trojizbový byt. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v uznesení sp. zn. 3Cdo/88/2017 síce primárne zaoberal otázkou, či má súd povinnosť pri určení výživného prihliadať aj na dávky poskytované zo štátnych zdrojov, ktorými sa (sčasti) kryjú výdavky na výživu dieťaťa, v odôvodnení uznesenia uviedol, že výživné na maloleté dieťa, ktoré mu poskytuje rodič žijúci a pracujúci v cudzine, je potrebné stanoviť aj s prihliadnutím na tamojšie ekonomické pomery. Týmto právnym názorom sa podľa otca odvolací súd neriadil, príjem otca dosahovaný v Kanade aplikoval na

podmienky a životnú úroveň Slovenskej republiky.

4. Matka vo svojom vyjadrení označila dovolanie otca za neurčité, zmätočné a neopodstatnené. Na jednej strane uvádza, že dovolanie podáva proti I. výroku rozsudku odvolacieho súdu, na strane druhej navrhuje zrušenie celého rozsudku, z čoho nie je zrejmé, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu a čoho sa v dovolacom konaní domáha. Vo vzťahu k tvrdenému zásahu do rodičovských práv otca v rozpore s § 24 ods. 1 Zákona o rodine a dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP matka poukázala na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 345/2015, podľa ktorého je výrok rozsudku podľa § 24 ods. 1 Zákona o rodine o úprave výkonu rodičovských práv a povinností potrebné vykladať reštriktívne tak, že rodičovské práva a povinnosti druhého rodiča zostávajú zachované a ide len o úpravu výkonu týchto rodičovských práv a povinností v bežných veciach, ktoré vyplývajú a súvisia s osobnou starostlivosťou o maloleté dieťa. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/61/2011, na ktoré poukazuje otec, vychádza z odlišného skutkového základu a jeho právne závery nie sú aplikovateľné na prejednávany prípad. Pri uplatnení dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a), event. b) CSP podľa matky absentuje vymedzenie dovolacej otázky, ide iba o polemiku otca so závermi odvolacieho rozsudku a o vyjadrenie nespokojnosti nad prístupom odvolacieho súdu k stanoveniu výšky vyživovacej povinnosti otca. Úlohou dovolateľa je pritom v zmysle uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obdo/61/2020 uviesť, ako mal odvolací súd rozhodnúť správne, a to napr. s odkazom na konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu. Otec ale neuviedol, ako mal odvolací súd rozhodnúť správne a nepoukázal ani na konkrétne rozhodnutie dovolacieho súdu obsahujúce návod, ako odvolací súd mohol a mal postupovať. Ak otec na jednej strane argumentuje zvýšenými výdavkami, keď napr. za prenájom jednej izby hradil v prepočte 560,- eur, za čo si v Slovenskej republike možno zaobstaráť priestranný trojizbový byt, na druhej strane počas celého konania neozrejmil ani nepreukázal, či ním zaobstaraný nájomný byt je najlacnejšou možnou alternatívou, ktorá v konkrétnom čase a mieste prichádzala do úvahy, neozrejmil, prečo už nemohol obývať pôvodný byt. Aj z právneho zastúpenia otca na základe plnomocenstva možno usudzovať jeho majetkové pomery, rovnako tak z jeho snahy získať kanadské štátne občianstvo, s čím sú spojené peňažné výdavky cca 6.000,- CAD (4.080,- eur) o čom sa zmienil v elektronickej komunikácii s mal. O.. V závere vyjadrenia matka navrhla dovolanie otca odmietnuť, eventuálne zamietnuť. Navrhla prisúdenie náhrady trov dovolacieho konania.

5. Kolízny opatrovník v čase podania dovolania obidvoch maloletých B. a O. sa k dovolaniu vyjadril.

6. Podľa § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 2 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku na účely tohto zákona sa pojmy žaloba, strana a spor vykladajú ako návrh na začatie konania, účastník konania (ďalej len „účastník“) a konanie podľa tohto zákona, ak z povahy veci nevyplýva inak.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podal v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

8. Dovolanie je v zmysle § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový

stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

9. Otec maloletých detí (ďalej aj „dovolateľ“) tvrdil v prvej časti dovolania existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a odklon odvolacieho súdu od záverov prezentovaných najvyšším súdom v uznesení sp. zn. 6Cdo/61/2011.

10. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/61/2011, na ktoré odkazuje dovolateľ, bolo publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako judikát č. R 55/2012, ktorého právna veta znie: „I keď boli deti zverené predbežným opatrením do starostlivosti otca, zostalo matke zachované právo na zastupovanie maloletých detí aj v exekučnom konaní, v rámci ktorého vymáhala zmeškané výživné za obdobie, po ktoré ich mala vo svojej starostlivosti. Pokiaľ odvolací súd odmietol jej odvolanie (ako podané neoprávnenou osobou) odňal maloletým deťom možnosť konať pred exekučným súdom“. Predmetom posudzovania najvyššieho súdu teda bolo oprávnenie matky zastupovať maloleté deti pri vymáhaní zameškaného výživného od ich otca v čase, keď jej bola pred začatím exekučného konania nariadeným predbežným opatrením uložená povinnosť odovzdať maloleté deti do dočasnej starostlivosti ich otca a uložená povinnosť prispievať na ich výživu; predmetom predbežného opatrenia teda neboli žiadne iné rodičovské práva a povinnosti. Najvyšší súd v odôvodnení tohto uznesenia uviedol, že: „Predbežným opatrením, nariadeným uznesením Okresného súdu Banská Bystrica z 29. októbra 2008 č. k. 31P/300/2008-11, ktorým bola matke detí uložená povinnosť odovzdať maloleté deti (vtedy ešte aj oprávnenú 3/) do dočasnej starostlivosti ich otca a bolo jej nariadené prispievať na ich výživu mesačne sumou rovnajúcou sa 30 %-tým percentám zo sumy životného minima k rukám ich otca, neboli rodičovské práva matky detí nijak obmedzené v zmysle § 38 a 39 Zákona o rodine; týmto predbežným opatrením ani nebolo určené, že by maloleté deti mohli zastupovať iba ich otec. Právo zastupovať svoje maloleté deti preto zostalo matke zachované aj po nariadení predbežného opatrenia a svoje procesné práva nestratila ani vo vzťahu k dcére E. T., ktorá medzitým nadobudla plnoletosť (R 18/1975)“. Vzhľadom na odlišnú skutkovú situáciu (predmet konania a obsah práv a povinností vymedzených predbežným opatrením) toto uznesenie v prejednávanej veci za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať nemožno.

11. Dovolací súd aplikujúc ustanovenie § 124 CSP posudzoval dovolanie otca podľa jeho obsahu a v snahe autenticky porozumieť textu dovolania ako celku (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo jeho nález sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 09. júna 2020) dospel k záveru, že dovolateľ za právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu považoval otázku, či je obmedzením alebo pozbavením rodičovských práv, ak súd postupom podľa § 24 ods. 1 Zákona o rodine v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa určí, že v bežných veciach bude maloleté dieťa zastupovať a jeho majetok bude spravovať ten z rodičov, ktorému maloleté dieťa zverí do osobnej starostlivosti na čas po rozvode manželstva. Ide o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, čo je dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

12. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP by dovolateľ mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť potrebu, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

13. Podľa § 24 ods. 1 Zákona o rodine v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, súd upraví výkon ich rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode, najmä určí, komu maloleté dieťa zverí do osobnej starostlivosti, kto ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok. Súčasne určí, ako má rodič, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, prispievať na jeho výživu, alebo schváli dohodu rodičov o výške výživného.

Podľa § 28 ods. 2 Zákona o rodine rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia. Pri ich výkone sú povinní chrániť záujmy maloletého dieťaťa.

Podľa § 28 ods. 3 Zákona o rodine rodičovské práva a povinnosti vykonáva jeden z rodičov, ak druhý z rodičov nežije, je neznámy alebo ak nemá spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu. Platí to aj v prípade, ak jeden z rodičov bol pozbavený rodičovských práv a povinností, ak mu bol výkon jeho rodičovských práv a povinností obmedzený alebo pozastavený.

Podľa § 38 ods. 1 Zákona o rodine ak niektorému z rodičov bráni vo výkone jeho rodičovských práv a povinností závažná prekážka a ak je to v záujme maloletého dieťaťa, súd môže pozastaviť výkon rodičovských práv a povinností.

Podľa § 38 ods. 2 Zákona o rodine ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd rodičom obmedzí výkon ich rodičovských práv, ak a) žijú trvalo neusporiadaným spôsobom života, b) svoje povinnosti vyplývajúce z rodičovských práv a povinností nevykonávajú vôbec, alebo c) nezabezpečujú výchovu maloletého dieťaťa.

Podľa § 38 ods. 3 Zákona o rodine v rozhodnutí o obmedzení výkonu rodičovských práv podľa odseku 2 súd uvedie rozsah práv a povinností, na ktoré sa obmedzenie vzťahuje.

14. S konaním o rozvod manželstva je zo zákona spojené konanie o úpravu pomerov manželov k maloletým deťom z ich manželstva na čas po rozvode manželstva. Rodičovské práva a povinnosti ako súhrn práv a povinností patriacich rodičom vo vzťahu k ich maloletému dieťaťu upravuje § 28 Zákona o rodine. V konaní o rozvod manželstva sa súd ex lege musí vysporiadať s otázkou zverenia maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti, s otázkou jeho zastupovania a spravovania jeho majetku; potrebné je upraviť aj výšku výživného. Najvhodnejším riešením úpravy výkonu rodičovských práv a povinností rodičov na čas po rozvode manželstva je ich vzájomná dohoda, ktorá podlieha schváleniu súdom. Maloletý kultivovaným správaním rodičov získava pozitívny vzor pre riešenie konfliktných situácií, a tiež zbavuje dieťa od rozhodovania o tom, ktorého rodiča uprednostní. V prípade, ak rodičia nie sú schopní k dohode dospieť, prichádza rad na autoritatívne súdne rozhodnutie.

15. Výkon rodičovských práv a povinností patrí v rovnakej miere obidvom rodičom. K prelomeniu tejto zásady môže dôjsť len výnimočne v situáciách, keď jeden z rodičov nežije, alebo nie je známy, alebo nemá spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, tiež keď bol jednému z rodičov pozastavený výkon rodičovských práv a povinností alebo bol vo výkone rodičovských práv a povinností obmedzený alebo pozbavený. Pozastavenie, obmedzenie aj pozbavenie výkonu rodičovských práv patrí výlučne do právomoci súdu, ktorý ich môže uložiť iba a len v prípade, ak sa naplnia zákonom kvalifikované skutočnosti dané v § 38 zákona o rodine. Pozastavenie výkonu rodičovských práv a povinností vyžaduje existenciu závažnej prekážky brániacej rodičovi vykonávať rodičovské práva a povinnosti a skutočnosť, že si pozastavenie vyžaduje najlepší záujem maloletého dieťaťa. Obmedzenie výkonu rodičovských práv a povinností spočíva vždy v zavinenom správaní rodičov, v prípade pozbavenia výkonu rodičovských práv a povinností ide o zneužívanie rodičovských práv a povinností alebo o ich zanedbávanie závažným spôsobom napriek predchádzajúcim upozorneniam.

16. V prejednávanej veci okresný ani odvolací súd nijaké z rozhodnutí uvedených v § 38 Zákona o rodine nevyniesli, rozhodovali striktne v zmysle § 24 ods. 1 Zákona o rodine iba o rozvode manželstva a o úprave výkonu rodičovských práv a povinností navrhovateľky a odporcu k ich (v tom čase) maloletým deťom na čas po rozvode.

17. Pre účely ďalšieho výkladu dovolací súd uvádza, že za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovisk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 01.01.1993 pod pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovisk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/6/2017). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné,

legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/29/2017, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 71/2018). Ustanovenie § 421 ods. 1 CSP výslovne hovorí o ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu (ktorým je v zmysle § 35 CSP Najvyšší súd Slovenskej republiky), čo je pojem odlišný napr. od pojmu ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít podľa čl. 2 základných princípov Civilného sporového poriadku.

18. V súčasnosti platný Zákon o rodine č. 36/2005 Z. z. nadobudol účinnosť dňom 01.04.2005. Dovtedy účinná právna úprava zák. č. 94/1963 Zb. v § 26 ods. 1 stanovovala: „V rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, upraví súd ich práva a povinnosti k dieťaťu pre čas po rozvode, najmä určí, komu dieťa zverí do výchovy a ako má každý z rodičov prispievať na jeho výživu.“ V zmysle tejto právnej úpravy teda súdy pri rozhodovaní o rozvode manželstva rodičov maloletého dieťaťa jeho zastupovanie a správu majetku, všetko v bežných veciach, neupravovali. V tomto kontexte je potrebné vnímať aj nižšie uvedené judikáty.

18.1. Predmetom posudzovania vo veci sp. zn. 5Cz/57/67 (R 96/1967) bola úprava styku otca s maloletým dieťaťom, výklad ustanovenia § 27 ods. 3 zák. č. 94/1963 Zb. (podľa ktorého, ak je to potrebné v záujme zdravia dieťaťa, súd styk dieťaťa s rodičom obmedzí alebo ho i zakáže) a postup pri zabezpečovaní podkladov pre rozhodnutie súdu z hľadiska tohto ustanovenia. V dôvodoch tohto rozhodnutia je uvedené: „Rozhodnutie o výchove maloletého dieťaťa jedným z rodičov zachováva všetky rodičovské práva a povinnosti i tomu z rodičov, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do výchovy. Tento rodič - hoci je prevažne vylúčený z bezprostredného výkonu svojich rodičovských práv a povinností, najmä zo sústavného výchovného pôsobenia na maloleté dieťa - nie je zbavený zodpovednosti voči spoločnosti za všestranný vývoj maloletého dieťaťa. Je na ňom, aby využíval aspoň obmedzené možnosti na to, aby i pri nedostatku príležitostí k sústavnému výchovnému pôsobeniu vykonával vhodný vplyv na výchovu maloletého dieťaťa. Jedným z prostriedkov na zabezpečenie dieľšej spoluúčasti tohto rodiča na výchove maloletého dieťaťa a na udržiavaní rodičovského vzťahu a upevňovaní citového puta je osobný styk rodiča s maloletým dieťaťom“.

18.2. Pri riešení otázky (v konaní sp. zn. 6Cz/17/70), či je nezhoda medzi rodičmi v tom, či niektorý z nich môže podať na príslušnom správnom orgáne žiadosť o povolenie na vysťahovanie maloletého dieťaťa z ČSSR, nezhodou o podstatnej veci pri výkone rodičovských práv a povinností (zák. č. 94/1963 Zb.) vtedajší Najvyšší súd SSR v rozhodnutí, neskôr publikovanom ako R 8/1971 uviedol, že: „Rodičovské práva a povinnosti k dieťaťu majú obidvaja rodičia (§ 34 ods. 1 Zák. o rod.); preto sú tiež obidvaja rodičia oprávnení a povinní svoje maloleté deti zastupovať a spravovať ich veci (§ 36 Zák. o rod.). pokiaľ neboli tieto práva rozhodnutím súdu obmedzené alebo pokiaľ ich súd týchto práv nepozbavil (§ 44 Zák. o rod.). Oprávnenie a povinnosť oboch rodičov zastupovať maloleté deti a spravovať ich veci trvá, aj keď súd upraví ich práva a povinnosti k dieťaťu pre čas po rozvode a v rámci tejto úpravy určí, komu bude dieťa zverené do výchovy a ako má každý z rodičov prispievať na jeho výživu (§ 26 ods. 1 Zák. o rod.).“

18.3. Právna veta rozhodnutia publikovaného ako R 55/1996 (konanie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/94/1995) znie: „Z hľadiska podmienok prípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 3 O. s. p. (v znení do 1.12.1995) úpravu styku rodičov s dieťaťom (§ 27 ods. 2 Zák. o rod.) nemožno považovať za obmedzenie alebo pozbavenie rodičovských práv. Dôvody tohto judikátu vysvetľujú, že: „V súdnej veci súdy rozhodovali podľa ustanovenia § 27 ods. 2, 3 Zák. o rod. o úprave a obmedzení styku otca s maloletým dieťaťom. Zákon tu dovolanie nepripúšťa. Súdna úprava tu zasahuje len do úpravy realizácie vzťahov medzi rodičmi a deťmi, pričom rodičovské práva ostávajú zachované. Dovolanie proti rozsudku takto vynesenému krajským súdom nie je prípustné. Od toho kvalitatívne treba odlíšiť postup podľa § 44 ods. 2, 3 Zák. o rod., podľa ktorých ustanovení dochádza k obmedzeniu alebo pozbaveniu rodičovských práv. V takom prípade zákon pri splnení ostatných podmienok dovolanie pripúšťa.“

19. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. III. ÚS 345/2015 sťažovateľovi, namietajúcemu

porušenie jeho práv podľa čl. 41 ods. 1 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (právo na spravodlivé súdne konanie) rozsudkom krajského súdu, ktorý podľa názoru sťažovateľa prijaté závery svojho rozhodnutia nepodporil náležitým odôvodnením, ktoré by predstavovalo zrozumiteľnú a presvedčivú odpoveď na sťažovateľom formulované odvolacie námietky odpovedal, že: „Ústavný súd je toho názoru, že krajský súd sťažovateľovi prezentoval zrozumiteľnú interpretáciu dotknutého ustanovenia § 24 ods. 1 zákona o rodine, ktoré si sťažovateľ chybné interpretoval nesprávnym extenzívnym výkladom odporujúcim aj ustálenej judikatúre týkajúcej sa predmetného ustanovenia zákona o rodine (pozri R 8/1971, R 55/1996, R 96/1967, ako aj PL. ÚS 26/05), podľa ktorej vo vzťahu k právnej úprave obsiahnutej v ustanovení § 24 ods. 1 zákona o rodine nebolo úmyslom zákonodarcu obmedziť rodičovské práva v zmysle ustanovenia § 38 zákona o rodine, keď toto ustanovenie počíta iba so zásahom vyvolaným zverením dieťaťa do osobnej starostlivosti jedného z rodičov, ktorý zužuje reálne možnosti výkonu rodičovských práv rodiča, ktorému nie je dieťa zverené do osobnej starostlivosti a ktorému okrem bežných vecí vyplývajúcich a súvisiacich s osobnou starostlivosťou o dieťa ostávajú rodičovské práva v podstatných veciach v plnom rozsahu zachované“.

20. Nálezom sp. zn. PL. ÚS 26/2005 Ústavný súd Slovenskej republiky nevyhovel návrhu na vyslovenie nesúladu čl. I § 24 ods. 1 a § 25 ods. 1 a 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov s čl. 41 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky. Svoje rozhodnutie vo vzťahu k § 24 ods. 1 Zákona o rodine odôvodnil takto: „V súlade s uvedenými skutočnosťami posudzoval ústavný súd súlad napadnutého čl. I § 24 ods. 1 Zákona o rodine s osobitným zameraním na tú časť ustanovenia, ktorú napadol navrhovateľ, a to otázku, či slová ustanovenia „kto bude zastupovať a spravovať jeho majetok“ (rozumej majetok maloletého dieťaťa) možno považovať za súčasť úpravy výkonu rodičovských práv alebo ich treba považovať za obmedzenie rodičovských práv idúcich nad rámec úpravy výkonu rodičovských práv. Rešpektoval pritom skutočnosť, že rozvod manželstva znamená nevyhnutnosť úpravy výkonu rodičovských práv vo vzťahu k maloletým deťom, pretože tieto reálne môžu byť zverené do osobnej starostlivosti len jedného z rodičov, z čoho potom vyplýva zúženie možnosti plného uplatnenia rodičovských práv druhého rodiča. Túto skutočnosť uznáva nakoniec aj sám navrhovateľ. Podľa názoru ústavného súdu zákonodarcu nemal v úmysle obmedziť rodičovské práva v zmysle čl. I § 38 Zákona o rodine, hoci spôsob formulácie signalizuje možnosť výkladu aplikácie tohto ustanovenia ako obmedzenie rodičovských práv jedného z rodičov (ktorým potom je ale aj zverenie dieťaťa do výchovy - starostlivosti jedného z rodičov na čas po rozvode manželstva), ku ktorému reálne po rozvode rodičov musí dochádzať. Nejde však o zásah do rodičovských práv za podmienok ustanovených v čl. I § 38 Zákona o rodine, ale o zásah vyvolaný rozvodom manželstva, ktorý zužuje reálne možnosti výkonu rodičovských práv rodiča, ktorému dieťa nie je zverené do starostlivosti. Toto však nemá taký obsah, rozsah a charakter, ktorý by bolo možné označiť ako obmedzenie rodičovských práv, preto ústavný súd nepovažoval za potrebné osobitne posúdiť napadnuté ustanovenie aj vo vzťahu k čl. 13 ods. 4 ústavy. Aj keby sa čl. I § 24 ods. 1 Zákona o rodine považoval za určité obmedzenie rodičovských práv vzhľadom na to, že úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode sa realizuje v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, alebo v dohode rodičov, ktorá musí byť schválená súdom, je podľa názoru ústavného súdu zachovaná požiadavka upravená v čl. 41 ods. 4 ústavy, podľa ktorej práva rodičov možno obmedziť „... len rozhodnutím súdu na základe zákona“. Z tohto dôvodu napadnuté ustanovenie nie je podľa názoru ústavného súdu v rozpore s čl. 41 ods. 4 ústavy. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ani tejto časti návrhu navrhovateľa nevyhovel.“

21. Na základe zhora uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľom nastolená dovolacia otázka, či je obmedzením alebo pozbavením rodičovských práv, ak súd postupom podľa § 24 ods. 1 Zákona o rodine v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa určí, že v bežných veciach bude maloleté dieťa zastupovať a jeho majetok bude spravovať ten z rodičov, ktorému maloleté dieťa zverí do osobnej starostlivosti na čas po rozvode manželstva, v podmienkach Zákona o rodine účinného od 01.04.2005 dovolacím súdom riešená nebola, preto je dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP prípustné. Dovolací súd, vychádzajúc aj z vyššie uvedenej rozhodovacej činnosti súdov, vrátane Ústavného súdu SR udáva, že ak súd v rozhodnutí o úprave výkonu rodičovských práv a

povinností na čas po rozvode manželstva určí, že v bežných veciach bude maloleté dieťa zastupovať a jeho majetok bude spravovať ten z rodičov, ktorému maloleté dieťa zverí do osobnej starostlivosti na čas po rozvode manželstva, nejde o obmedzenie alebo pozbavenie rodičovských práv toho rodiča, ktorému maloleté dieťa do osobnej starostlivosti na čas po rozvode manželstva zverené nie je. Súd v základnom konaní túto otázku vyriešili správne, preto je dovolanie v tejto časti nedôvodné a dovolací súd ho podľa § 448 CSP zamietol.

22. Druhou dovolateľom vymedzenou dovolacou otázkou bola otázka, či otcov dosahovaný príjem v Kanade možno aplikovať na slovenské pomery, tak ako to urobil odvolací súd, ak náklady na život v Kanade sú podstatne vyššie ako náklady na život v Slovenskej republike.

23. Pri vymedzení tejto dovolacej otázky dovolateľ argumentoval závermi najvyššieho súdu, ktorý v odôvodnení uznesenia sp. zn. 3Cdo/88/2017 uviedol, že výživné na maloleté dieťa, ktoré mu poskytuje rodič žijúci a pracujúci v cudzine, je potrebné stanoviť s prihliadnutím na tamojšie ekonomické pomery, teda podľa obsahu svojím dovolaním uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

24. Predmetom posudzovania v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 3Cdo/88/2017 bola okolnosť, či pri určení výživného súd má alebo nemá povinnosť prihliadať aj na dávky poskytované zo štátnych zdrojov, ktorými sa (sčasti) kryjú výdavky na výživu dieťaťa. Výsledkom tohto posudzovania je záver, že súd pri určovaní výšky výživného na maloleté dieťa prihliada aj na to, do akej miery sú potreby maloletého hradené z dávok štátnej sociálnej podpory, nevynímajúc dávky platené zo zahraničia, ktorý tvorí právnu vetu rozhodnutia publikovaného ako R 65/2018 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2018. V dôvodoch tohto rozhodnutia (v bode 28.) najvyšší súd uviedol: „Pokiaľ má maloleté dieťa, ktoré nežije v spoločnej domácnosti s jedným z rodičov, trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, jeho odôvodnené potreby treba vyhodnocovať s ohľadom na ekonomické pomery v mieste jeho trvalého pobytu; výživné na toto maloleté dieťa, ktoré mu poskytuje rodič žijúci a pracujúci v cudzine, je však potrebné stanoviť aj s prihliadnutím na tamojšie ekonomické pomery. Skutočnosť, že rodičia spolu nežijú a jeden z nich sa zdržiava a pracuje v cudzine, nemení nič na zásade, že na zabezpečení úhrady potrieb ich maloletých detí sa majú primárne podieľať obaja rodičia.“

25. V prejednávanej veci z obsahu spisu aj z odôvodnení rozsudkov súdov nižších inštancií dovolací súd zistil, že okresný aj krajský súd pri určení výšky výživného na (v tom čase) mal. B. a na mal. O. dôsledne aplikovali pravidlá určenia vyživovacej povinnosti rodičov k deťom určené v § 62 a § 75 ods. 1 Zákona o rodine. Vychádzali zo zásady rovnakej životnej úrovne rodičov a detí, z odôvodnených potrieb maloletých na výživu aj z toho, že obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov a prihliadli aj na to, ktorý rodič a v akej miere sa o deti osobne stará. Súd prvej inštancie starostlivo zabezpečil dôkazy potrebné pre riadne zistenie skutkového stavu a dokazovanie doplnil aj odvolací súd tak, aby mal minimálne vzhľadom na plynutie času dôkazy relevantné pre určenie výšky vyživovacej povinnosti v deň, kedy o veci rozhodoval. Už z rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že otcov príjem dosahovaný jeho pracovnou činnosťou v Kanade posudzoval vo vzťahu k nákladom otca na uspokojovanie jeho základných životných potrieb v Kanade, nie na Slovensku. V ods. 26 odôvodnenia, po zistení dosahovaného príjmu otca mal. detí okresný súd výslovne uviedol, že cit. „Manžel má v Kanade nasledovné mesačné výdavky: bývanie 800,00 CAD (t. j. 546,71 €), strava 500,00 CAD (t. j. 341,59 €), cestovné 200,00 CAD (t. j. 136,68 €), telefón 100,00 CAD (t. j. 68,34 €), spolu 1600,00 CAD (t. j. 1 093,42 €).“ Odvolací súd v bode 10.2. dovolaním napadnutého rozsudku uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie o. i. vo výroku o výživnom potvrdil v zmysle § 387 ods. 1, 2 CSP, pretože v tejto časti bolo napadnuté rozhodnutie vydané na základe skutkového stavu, ktorý okresný súd správne právne posúdil a v potrebnom rozsahu odôvodnil. Z takéhoto (zákomom prípustného) odkazu na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že aj odvolací súd otcov príjem dosiahnutý v Kanade posudzoval vo vzťahu k nákladom otca na uspokojovanie jeho základných životných potrieb v Kanade. Vychádzal pritom aj z tvrdenia právneho zástupcu otca predneseného na odvolacom pojednávaní o zvýšení výdavkov otca na bývanie z 800,- na 1.200,- CAD (bod 11.2. rozsudku odvolacieho súdu); už len zo samotného vyčíslenia tejto čiastky v kanadských dolároch je

zrejmé, že ide o náklady na bývanie v Kanade.

26. Vo vzťahu k druhej dovolateľom nastolenej otázke dovolací súd konštatuje, že súdy v základnom konaní ustálenú prax dovolacieho súdu rešpektovali, pri riešení dovolacej otázky sa od nej neodchýlili. Dovolanie v tejto časti potom smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, čo by bol dôvod (pri neexistencii prvej dovolacej otázky) pre jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

27. Dovolací súd žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 52 CMP).

28. Dovolací súd upriamuje pozornosť odvolacieho súdu na skutočnosť, že podľa rodných listov je priezvisko obidvoch detí O., nie O.. Podľa sobášneho listu je priezvisko navrhovateľky rovnako O., nie O.. V záhlaví aj vo výroku rozsudku odvolací súd uviedol priezvisko navrhovateľky (matky) aj detí O., čo je iná zrejma nesprávnosť, ktorú odstráni zákonom predpísaným spôsobom opravy (§ 224 CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.